

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Tijdvak 2
Woensdag 21 juni
13.30–16.30 uur

Dit examen bestaat uit 31 vragen.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.
Bij dit examen hoort een boekje met informatie.
Voor de uitwerking van vraag 10 is een bijlage toegevoegd.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Frans Dennis is van plan om na het behalen van zijn havo-diploma een handelsonderneming te starten.

De samenstelling van het product dat hij wil gaan verhandelen maakt het nodig dat het opgeslagen wordt in een ruimte met een bepaalde temperatuur en een nauwkeurig vastgesteld zuurstofgehalte. Hij laat zich voorlichten over de mogelijkheden die er op het gebied van klimaatbeheersing zijn en kiest voor de klimaatbeheersingsmachine Ozon-2. Frans wil elk jaar een nettowinst behalen van ten minste € 85.000,-.

Hij heeft de volgende gegevens verzameld om uit te rekenen hoeveel producten hij dan jaarlijks minimaal moet verkopen om dit te realiseren.

- De verkoopprijs van het product is vastgesteld op € 150,-;
 - De inkoopprijs van het product is € 80,-;
 - De overige variabele kosten per product zijn € 20,-;
 - De constante kosten bestaan onder andere uit de afschrijvingskosten van de Ozon-2; deze worden berekend door jaarlijks een vast percentage te nemen van de aanschafwaarde van de Ozon-2. Deze aanschafwaarde is € 475.000,-, er is een geschatte restwaarde van € 25.000,- en de economische levensduur van de Ozon-2 is 10 jaar;
 - De overige constante kosten bedragen € 70.000,- per jaar.
- 2p **1** Noem naast afschrijvingskosten nog twee voorbeelden van constante kosten.
- 2p **2** Bereken de jaarlijkse afschrijvingskosten van de Ozon-2.
- 3p **3** Bereken het aantal producten dat Frans jaarlijks moet verkopen om een nettowinst te behalen van € 85.000,-.

Opgave 2

Hieronder staan enkele alinea's uit een artikel over de concurrentie op de internationale biermarkt. Dit artikel werd geplaatst in het tijdschrift „Management Team”.

- De Mexicaanse brouwer Corona heeft Heineken van de eerste plaats op de Amerikaanse markt voor exportbieren verdreven. Toch blijft Heineken wereldwijd een van de belangrijkste aanbieders.
- In Mexico, het land van herkomst, is Corona vanwege zijn lage prijsstelling een typisch arbeidersbier. In Amerika, waar Corona de import en distributie zelf verzorgt, staat het naast Heineken in het schap van de luxe bieren. De prijs van Corona is weliswaar lager dan die van Heineken, maar toch aanzienlijk hoger dan van Amerika's populairste merk: wereldleider Budweiser.
- In Nederland zelf heeft Heineken minder prestige, maar dat komt gewoon door de omvang van de thuismarkt. Heineken is in Nederland absoluut marktleider en dat maakt het onmogelijk om te verkondigen dat je een exclusief bier produceert.

Uit bovenstaande tekst blijkt dat imago en prestige belangrijke productkenmerken zijn van exportbieren.

- 2p **4** Noem twee passages uit bovenstaande tekst waaruit blijkt dat imago en prestige belangrijke productkenmerken zijn van exportbieren.
- 2p **5** Toon aan dat Corona gedifferentieerde marketing toepast.

Opgave 3

De leerlingen van het Groene Hartcollege zijn ontevreden over het feit dat in de pauze alleen melk en sinaasappelsap kan worden gekocht en geen frisdrank. Ook het assortiment etenswaren, dat uitsluitend bestaat uit zogenaamde „gezondheidswafels” en krentenbollen, vinden de leerlingen te beperkt.

Ondanks herhaald aandringen van de leerlingenraad bij de schoolleiding, blijft het assortiment ongewijzigd. De schoolleiding vindt het bestaande assortiment meer dan voldoende. De schoolleiding wordt in deze mening gesteund door het schoolbestuur, dat er in een brief aan de leerlingenraad aan toevoegde dat „als de leerling honger krijgt, hij/zij maar een extra boterham van thuis moet meenemen”.

Ook bij de leraren en de conciërge vindt de leerlingenraad geen gehoor. Die denken, net als de schoolleiding, dat er een chaos in de kantine en op het schoolplein zal ontstaan.

De leerlingenraad stelt de schoolleiding voor een enquête te houden onder de leerlingen om na te gaan of het assortiment inderdaad te klein is. De schoolleiding gaat hiermee akkoord. Als uit de enquête blijkt dat het assortiment werkelijk te klein wordt gevonden, zal de schoolleiding mogelijk besluiten om tot het plaatsen van een frisdrank- en/of zoetwarenautomaat over te gaan.

De leerlingenraad houdt een enquête. Een van de conclusies die de leerlingenraad uit de uitslag hiervan trekt, is dat er wel degelijk behoefte bestaat aan een uitgebreider assortiment. Sterker: de uitbreiding van het assortiment zal binnen de public relations van het Groene-Hartcollege een gunstige factor kunnen zijn. De schoolleiding betwijfelt dit.

De resultaten van die enquête zijn weergegeven in informatiebron 1.

2p **6** Wat wordt verstaan onder public relations?

1p **7** Leg uit dat het uitbreiden van het assortiment een negatieve invloed kan hebben op de public relations van het Groene Hartcollege.

De vragen 8 en 9 hebben betrekking op informatiebron 1.

2p **8** Hoeveel procent van de geënquêteerde leerlingen is van mening dat het assortiment van eten en drinken in de kantine niet voldoende is?

1p **9** Op hoeveel vrijwilligers onder de leerlingen van het Groene Hartcollege mag de leerlingenraad volgens de enquête rekenen als ze corveeploegen gaat samenstellen?

De schoolleiding laat zich overtuigen door de uitslag van de enquête. De leerlingenraad belooft de corveeploegen samen te stellen. Als de corvee naar behoren wordt uitgevoerd, zal de eventuele nettowinst die de school op de frisdrankverkoop maakt, ten goede komen aan de leerlingenraad.

De schoolleiding vraagt een offerte aan bij Shippy-up B.V., een onderneming die frisdrank- en zoetwarenautomaten verhuurt.

De offerte met betrekking tot de frisdrankautomaat is opgenomen in informatiebron 2.

De leerlingenraad krijgt de offerte van Shippy-up B.V. ter inzage. Om een en ander voor de leerlingen duidelijker te maken, besluit de leerlingenraad een grafiek te tekenen op basis van de door Shippy-up B.V. uitgebrachte offerte met betrekking tot de kosten en opbrengsten van de frisdrankautomaat.

De leerlingenraad gaat ervan uit dat de frisdrankautomaat 52 weken per jaar in gebruik is. Gezien de vele positieve reacties in de enquête verwacht de leerlingenraad dat per jaar 33.800 blikjes frisdrank, dat is in 52 weken gemiddeld 650 blikjes frisdrank per week, worden verkocht. Voor deze verkoop is één frisdrankautomaat voldoende.

4p **10** Teken op de bijlage de lijn die de totale kosten en de lijn die de totale opbrengst per jaar weergeeft, volgens de uitgangspunten van de leerlingenraad. Geef bij de lijnen aan wat de betekenis is.

1p **11** Bepaal de break-evenafzet.

De schoolleiding besluit één frisdrankautomaat bij Shippy-up B.V. te huren tegen de in de offerte vermelde voorwaarden. Voor de berekeningen gaat de schoolleiding uit van 36 effectieve schoolweken per jaar, terwijl een schooljaar bestaat uit 40 schoolweken. Om op de elektriciteit te besparen wordt de automaat tijdens de schoolvakanties, 12 weken per jaar, uitgeschakeld.

- 2p **12** Bereken het minimaal aantal blikjes frisdrank dat per effectieve schoolweek gemiddeld verkocht moet worden om geen huur te hoeven betalen.
- 4p **13** Bereken het nettoresultaat van de gehuurde frisdrankautomaat voor het Groene Hartcollege als er in een jaar 31.200 blikjes frisdrank worden verkocht.

Opgave 4

Handelsonderneming Haasnoot B.V. heeft onder andere product Cardy in voorraad. Haasnoot B.V. gebruikt als methode van voorraadwaardering het fifo-systeem.

Van product Cardy is op 1 mei 2000 gegeven:

200 stuks in voorraad: 120 stuks ingekocht op 11 april à € 2,10 per stuk
80 stuks ingekocht op 23 april à € 2,20 per stuk

In de maand mei 2000 zijn de volgende in- en verkopen van Cardy geregistreerd.

04 mei: ingekocht en ontvangen: 50 stuks à € 2,25 per stuk
10 mei: verkocht en afgeleverd: 210 stuks à € 3,- per stuk
29 mei: verkocht en afgeleverd: 20 stuks à € 3,25 per stuk

- 2p **14** Bereken de inkoopwaarde van de omzet voor product Cardy in de maand mei 2000.
- 2p **15** Bereken de bijdrage van product Cardy in de gerealiseerde brutowinst voor de maand mei 2000.
- 2p **16** Zou de gerealiseerde brutowinst van Haasnoot B.V. bij gebruik van het lifo-systeem in de maand mei 2000 hoger, lager of gelijk zijn, in vergelijking tot het fifo-systeem? Verklaar het antwoord zonder berekening.

Opgave 5

Gerrit Donkelman is directeur van Donkel N.V., een importeur van synthetische kunststoffen. Hij bezit 80% van de aandelen van deze N.V. De grootste en belangrijkste afnemer is het concern Stork N.V. Donkelman is in onderhandeling met de directie van Stork N.V. over het verkopen van zijn aandelen aan Stork N.V. De onderneming Donkel N.V. zou door deze verkoop van aandelen een werkmaatschappij van Stork N.V. worden in de Strategische Business Unit (SBU) Industrial Components.

Gerrit Donkelman kan bij de verkoop van Donkel N.V. aan Stork N.V. in ruil voor zijn aandelen Donkel N.V. een pakket aandelen Stork N.V. ontvangen. Om een beeld te krijgen van Stork N.V. heeft hij o.a. het jaarrapport (jaarverslag) van Stork N.V. over 1997 opgevraagd. Een aantal elementen uit dit jaarrapport is opgenomen in het informatieboekje van dit examen.

In informatiebron 3 wordt gesteld dat Stork N.V. op evenwichtige wijze de belangen van al haar belanghebbenden probeert te behartigen.

- 3p **17** Noem drie groepen mogelijke belanghebbenden die hier bedoeld kunnen worden en geef aan wat hun belang bij Stork N.V. kan zijn.

In informatiebron 4 is sprake van rentedragende schulden. Naast rentedragende schulden kennen we ook niet-rentedragende schulden zoals bijvoorbeeld schulden aan crediteuren kunnen zijn.

- 2p **18** Noem twee redenen waarom crediteuren vaak geen rente apart in rekening brengen.

In informatiebron 4 staat vermeld dat de nettowinst van Stork N.V. in 1997 met 25% is gestegen ten opzichte van 1996. In informatiebron 5 is het meerjarenoverzicht van Stork NV opgenomen.

- 2p **19** Is de stijging van de nettowinst in 1997 van 25% ten opzichte van 1996 groter, kleiner of even groot als de procentuele stijging in 1996 ten opzichte van 1995? Verklaar het antwoord met een berekening.
- 2p **20** Geef twee mogelijke oorzaken die geleid kunnen hebben tot het ontstaan van de „Overige reserves” bij Stork N.V.
- 2p **21** Noem twee verschillen tussen de balansposten „Voorzieningen” en „Schulden”.
- 2p **22** Toon met behulp van een berekening aan dat het in informatiebron 4 genoemde percentage eigen vermogen van 40% (afgerond) per 31 december 1997 correct is.
- 2p **23** Bereken de current ratio van Stork N.V. per 31 december 1997 in tenminste 1 decimaal.
- 2p **24** Bereken het aantal aandelen Stork N.V. dat op 31 december 1997 in omloop is.

In informatiebron 3 wordt gesteld dat elke SBU dient te voldoen aan een lange termijn gemiddelde rentabiliteitsnorm. Deze rentabiliteit wordt onder andere gemeten met „de rentabiliteit op het gemiddeld eigen vermogen”.

- 3p **25** Bereken met behulp van informatiebron 5 of het Stork-concern in zijn geheel aan de gestelde norm voor de rentabiliteit op het gemiddeld eigen vermogen in 1997 voldoet.

Opgave 6

Karin en Otto Pappolt willen een rustiek boerderijtje kopen in het oosten van Nederland. Uit offertes blijkt dat hun droomhuis in de Achterhoek inclusief alle bijkomende kosten een aanschafprijs van € 150.000,- heeft. Bij hun bank informeren zij naar een voor hen juiste hypotheekvorm. Hun keuze valt op een annuïteitenlening. Deze annuïteitenlening moet in 20 jaar afgelost worden, waarbij de annuïteit steeds aan het eind van elk jaar moet worden betaald. De interest bedraagt 6% per jaar. De bank vermeldt dat door het sluiten van de lening jaarlijks een fiscaal voordeel voor Karin en Otto ontstaat.

Het overzicht dat de bank verstrekt is gedeeltelijk afgedrukt:

Jaar	Schuld begin jaar	Interest	Aflossing	Schuld eind jaar
1	150.000,-	9.000,-	4.077,-	145.923,-
2	145.923,-	8.775,38	4.321,62	141.601,38
3	141.601,38	8.496,08	4.580,92	137.020,46
4	137.020,46	8.221,23	4.855,77	132.164,69
5	132.164,69	7.929,88	5.147,12	127.017,57
6	127.017,57	7.621,05	5.455,95	121.561,62
7	121.561,62	7.293,70	5.783,30	115.778,32
8	...a...	...b...	...c...	...d...
.				
.				
20	12.336,84	740,21	12.336,84	0,00

- 1p **26** Over welk bedrag van de hierboven gegeven bedragen wordt in het tweede jaar het fiscale voordeel voor Karin en Otto berekend?
- 4p **27** Bereken welke bedragen in het achtste jaar bij a, b, c en d vermeld staan op het overzicht dat door de bank verstrekt is.
- 2p **28** Bereken hoeveel interest Karin en Otto bij de annuïteitenlening gedurende de gehele looptijd aan de bank moeten betalen.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Opgave 7

De volgende passages zijn ontleend aan de Internet-website van „Intermediair” onder de kop: „De invloed van de ondernemingsraad” (= OR).

- Werknemers vragen zich regelmatig af of de OR wel invloed heeft op het beleid van een onderneming. Die invloed is niet altijd even zichtbaar. Wellicht komt dat door het credo: „liever overleggen dan vechten”, dat veel OR-en hanteren.
- Ondernemingsraden opereren meestal op de achtergrond. Soms halen ze de publiciteit, zoals in Amsterdam, waar een ondernemingsraad van een ziekenhuis een besluit van de gemeenteraad liet terugdraaien. De gemeenteraad was „vergeten” om advies te vragen.
- Recent onderzoek wijst uit dat het aantal vacatures in OR-en stijgende is. Maar liefst een op de drie OR-en kampt met een of meer vacatures.
- De OR is vaker punt van aandacht in de Nederlandse wetgeving, bijvoorbeeld in de „Wet Gelijke Behandeling”.

2p **29** Noem twee bevoegdheden van de OR.

Naast privé-motieven, zoals tijdgebrek en hobby’s, zijn er ook zakelijke redenen waarom personeelsleden zich niet beschikbaar willen stellen voor de OR.

1p **30** Geef een voorbeeld van een zakelijke reden waarom personeelsleden zich niet beschikbaar willen stellen voor de OR.

1p **31** Wat is de kern van de „Wet Gelijke Behandeling”?

Einde